

ΘΕΣΕΙΣ της ΕΕΔΣΑ για τις

«Ρυθμίσεις για την τιμολογιακή πολιτική της διαχείρισης των απορριμμάτων με κίνητρα για την ανακύκλωση, τη διαλογή στη πηγή και την κυκλική οικονομία»

Βασική θέση μας, όπως αυτή έχει ανακοινωθεί σε διαφορετικές ευκαιρίες, είναι η ανάγκη μείωσης της ταφής και η εφαρμογή ανώτερων ιεραρχικά τεχνολογιών Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων που θα συνεισφέρουν στην εφαρμογή του μοντέλου της κυκλικής οικονομίας και των νέων Οδηγιών της Ε.Ε.

Η θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την εκτροπή από την ταφή αποτελεί βασική μας θέση και κατά τη γνώμη μας καθοριστική παράμετρο τόσο για την τυπική επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) όσο και για την ουσιαστική αλλαγή σελίδας και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών.

Με αυτά τα δεδομένα δε θα μπορούσαμε παρά να αναγνωρίσουμε τις θετικές προθέσεις των υπό συζήτηση ρυθμίσεων αφού κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις πιστεύουμε ότι αυτές πρέπει να επεκταθούν για την επίτευξη του ρυθμού αλλαγής που χρειάζεται η χώρα.

Α. Νομοθετική ρύθμιση για την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας

Στο έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής της ΕΕ SWD(2017) 3.2.2017 41 final για την επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ στην Ελλάδα, αναφέρεται σαφώς ότι «η διαχείριση αποβλήτων είναι ο τομέας που παρατηρούνται τα μεγαλύτερα προβλήματα με τους παράνομους χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) και τα πολύ χαμηλά ποσοστά ανακύκλωσης, αλλά και διαχείρισης των επικινδύνων αποβλήτων». Ειδικά στο Μέρος Ι αναφέρεται ρητώς ότι «για τη μετατροπή σε μια κυκλική, πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία προτείνεται η επιβολή και σταδιακή αύξηση του φόρου υγειονομικής ταφής με στόχο την κατάργηση της υγειονομικής ταφής των ανακυκλώσιμων και γενικότερα αξιοποιήσιμων αποβλήτων». Τα έσοδα προτείνεται να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη της Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) και τις εναλλακτικές υποδομές.

Επίσης, στο από 24.9.2018 έγγραφο της ΕΕ «The early warning report for Greece» SWD(2018) 418 final, αναφέρεται πως μια βασική έλλειψη της χώρας μας είναι η απουσία οικονομικών κινήτρων. Πρόταση και πάλι είναι η εφαρμογή του τέλους ταφής σε συνδυασμό με το σύστημα “pay as you throw”.

Θεωρούμε ότι η νομοθετική ρύθμιση για την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, δηλαδή η κατάργηση του ειδικού τέλους ταφής όπως αυτό έχει θεσπιστεί με το άρθρο 43 του Ν.4042/2012 και η αντικατάστασή του με το μέτρο περιβαλλοντικής εισφοράς των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) που καθυστερούν την ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, δεν είναι αρκετή για να κινητοποιήσει / μοχλεύσει τις επενδύσεις κυκλικής οικονομίας που χρειάζεται η χώρα και ειδικά για τους πιο κάτω λόγους:

1. Η προτεινόμενη εισφορά είναι πολύ χαμηλή (10 αντί για 35 €/t) με σταδιακή αύξηση έως τα 35 αντί του 60 €/t στο ειδικό τέλος ταφής σε ένα κράτος που το κόστος ταφής είναι ούτως ή άλλως χαμηλό. Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν μπορεί να αποτελέσει καθοριστική παράμετρο αλλαγής αποφάσεων με προσανατολισμό προς τις ανώτερες ιεραρχικά βαθμίδες της Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και μέχρι η περιβαλλοντική εισφορά να ανέλθει τουλάχιστον στο ύψος των 35 €/t.
2. Το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης εισφοράς είναι αρκετά περιορισμένο. Δεν καλύπτονται τα υπολείμματα και τα δευτερογενή προϊόντα των μονάδων επεξεργασίας τα οποία εξαιτίας των ποιοτικών τους προδιαγραφών καταλήγουν σε ταφή ενώ θα έπρεπε να ανακυκλώνονται/αξιοποιούνται, οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε αναποτελεσματική λειτουργία των μονάδων επεξεργασίας (καθώς είναι πιο φτηνή η ταφή από την επένδυση στην αναβαθμισμένη ποιότητα των μονάδων).
3. Η επιβολή τέλους ταφής είναι ένα μέτρο που συνδέεται με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και απαιτείται η άμεση εφαρμογή του λόγω των καθυστερήσεων που έχουμε επιδείξει στη διαχείριση των αποβλήτων. Η εφαρμογή του δεν είναι τιμωρητική αλλά έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα. Τα έσοδα του πρέπει να υποστηρίζουν έργα προώθησης της κυκλικής οικονομίας και αποφυγής της ταφής. Με την ωρίμανση των έργων αυτών η ποσότητα που θα οδηγείται σε ταφή θα μειωθεί και κατ' επέκταση, εφόσον εφαρμόζεται το τέλος ταφής, το κόστος για τους Δήμους και τους πολίτες. Ο πολίτης, μέσα από τα ορατά οικονομικά δεδομένα, θα μπορεί πλέον τεκμηριωμένα να αξιολογεί τις προσπάθειες του Δήμου προς την κατεύθυνση της προστασίας του περιβάλλοντος.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η χώρα μας δεν έχει εφαρμόσει το ειδικό τέλος ταφής όπως και μόλις 4 χώρες της ΕΕ: Κύπρος (CY), Γερμανία (DE), Ουγγαρία (HR), Μάλτα (MT). Στη Γερμανία (DE) και σε άλλα Κράτη Μέλη εφαρμόζεται πλήρης απαγόρευση ταφής ανεπεξέργαστων σύμμεικτων απορριμμάτων. Στα 24 Κράτη Μέλη που εφαρμόζεται τέλος ταφής αυτό ποικίλει και ανέρχεται έως και 113€/t στο Βέλγιο (BE) ενώ στη γειτονική Βουλγαρία (BG) από το 2017 εφαρμόζεται φόρος 20€/t με πρόβλεψη να φτάσει στα 50€/t το 2020.

B. Κανονισμός τιμολόγησης ΦοΔΣΑ

Συμφωνούμε πως η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για τον κανονισμό τιμολόγησης ΦοΔΣΑ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 9 του Ν4496/2017, κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση της ενθάρρυνσης ανώτερων ιεραρχικά μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων: υψηλότερη χρέωση για την ταφή και μικρότερη για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και άλλου είδους ανάκτηση.

Ειδικότερα σχόλια (Άρθρο 3):

- Προβλέπονται πολλές εξαιρέσεις, π.χ. στρατιωτικές εγκαταστάσεις, αντί της απολύτως γενικευμένης ενθάρρυνσης της ορθολογικής διαχείρισης των αποβλήτων.

- Η προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική καθορίζεται με βάση τις προσφερόμενες υπηρεσίες από τον ΦοΔΣΑ, όπως αυτές αναφέρονται στον Πίνακα 1. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές που διασφαλίζουν τη δυνατότητα παροχής του συνόλου των αναφερομένων υπηρεσιών στους Δήμους. Εντούτοις σε ΦοΔΣΑ, όπως αυτός της Αττικής, οι υφιστάμενες υποδομές μπορούν να καλύψουν μικρό ποσοστό των παραγόμενων απορριμμάτων με αποτέλεσμα η προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική να μην μπορεί να φέρει άμεσα ή σε εύλογο χρόνο σημαντικά αποτελέσματα.

Συμπερασματικά προτείνουμε:

- Εφαρμογή της νέας περιβαλλοντικής εισφοράς με βάση όμως το κόστος που προβλέπεται από το Άρθρο 43 του Ν.4042/2012 (35 έως 60 €/t) ως το μόνο αποτελεσματικό οικονομικό κίνητρο για την εκτροπή από την ταφή. Η εισφορά αυτή είναι απαραίτητο να επεκταθεί στους κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ) της παρ.1 του άρθρου 43 του Ν.4042/2012, αλλά και στα προϊόντα των μονάδων επεξεργασίας τα οποία καταλήγουν σε ταφή εξαιτίας των ποιοτικών τους προδιαγραφών ενώ θα έπρεπε να αξιοποιούνται.
- Τα έσοδα να χρηματοδοτούν έργα προώθησης της κυκλικής οικονομίας και αποφυγής της ταφής. Με την ωρίμανση των έργων αυτών θα διασφαλιστεί αποτελεσματικά η προστασία του περιβάλλοντος και θα μειωθεί η οικονομική επιβάρυνση των Δήμων και των πολιτών.
- Να εκπονηθούν άμεσα επιχειρησιακά σχέδια για τη μετάβαση από την σημερινή κατάσταση στην κυκλική οικονομία με θεσμικό/δεσμευτικό χαρακτήρα, που να αντιστοιχούν τους πόρους που υπάρχουν και αυτούς που μπορούν να μοχλευθούν με τις δράσεις που απαιτούνται έως το 2030.
- Να επιταχυνθούν οι αναγκαίες διαδικασίες υλοποίησης των υποδομών όπως η διαδικασία χωροθέτησης και αδειοδότησης των προβλεπόμενων από τα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) εγκαταστάσεων και να δρομολογηθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες κατασκευής τους.

Για το ΔΣ της ΕΕΔΣΑ,

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΣΑ

Ο Εντεταλμένος Αντιπρόεδρος
Βιομηχανικής Συμβίωσης

Αλέξανδρος Κατσιάμπουλας

Ανδρέας Λουκάτος